

ETO: 821.133.1-3Yargekov, N.
821.511.141-3Yargekov, N.
DOI: 10.19090/hk.2018.3.1-10

ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

THOMKA Beáta

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar
Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék
Pécs, Magyarország
thomka.beata@pte.hu

„SZÉTTARTÓ EGYBETARTÁS”

Nina Yargekov regényéről

“Diverging Impacts of Cohesion”

On a Novel by Nina Yargekov

„Udaljavajuće jedinstvo“

O romanu Nine Jargekov

A tanulmány a magyar–francia író, Nina Yargekov *Double nationalité* (Kettős állampolgárság, Kettős nemzetiség) című regényét interpretálja. A mű központi kérdései a kettős hovatartozás, a kétnyelvűség, azok a tapasztalatok tehát, amelyek a szülői örökséget jelentő nyelv és kultúra, valamint a kivándorlók leszármazottainak új nyelvi, művelődési és szocializációs környezete kettősségéből származnak. A regényfikció elbeszélője távolságtartó beszédmódot alakít ki, ezzel is hangsúlyozva a hősnő mentális terében lejátszódó bonyolult folyamatokat és az egymással vitázó szövegeket. Az önmegszólító beszéd, a francia többszám második személyében közöltek olvastán mintha az események alanyán kívül olvasóként mi magunk is megszólítottak lennénk. A regény bíráló hangnemben tér ki a politikai propaganda sztereotípiáira, s ebben sem a kontinens nyugati, sem a keleti felét nem kíméli. A fiatal nő helyzetét bonyolítják és kommunikációját mindkét térségben nehezítik a történelmi és nemzeti mítoszok közhelyei. A francia és a magyar környezetben is hol idegennek érzi magát, hol pedig úgy, mint aki hazatalált. Nina Yargekov művének tágabb kontextusát a kétnyelvű kortárs szerzők művei alkotják, akik világszerte az övéhez hasonló tapasztalatok megformálásán tevékenykednek.

Kulcsszavak: a kettős azonosság fikciója, kétnyelvűség, megszólító elbeszélő mód, nemzeti közhelyek bírálata

Nina Yargekov kifejezése a *Double nationalité* (2016) [Kettős állampolgárság és/vagy Kettős nemzetiség] című regényének központi sajátosságára mutat rá. A gondolat Paul Ricœur-variáció, a *concordance discordante* (ütköző egyezés Angyalosi Gergely fordításában) furcsa szembeállításának változata. A kifejezést a feszültség – enyhülés, kettősség – egybeolvadás hullámvonalával és kontrasztjaival együtt a regényhősnő kettős hovatarozása telíti értelemmel.

A keresgélést egy emlékezetvesztéstől szenvedő fiatal nővel együtt kezdjük. Eleinte a térképen, amelyről mintha leszorult volna az általa emlegetett Yazigie nevű ország, ám a másikkal sem megyünk sokra, hisz a lutrenzoák régiója sincs sehol megjelölve. Nevének kiejtésével is nehézségek akadnak, mégis Rkva Nnoyeig számára megkönnyebbülést jelent az, hogy a párizsi repülőtéren mindkét útlevelére rábukkan. Az még nem nyilvánvaló számára, hogy megérkezett-e, vagy éppen most indul valahova. A szálloda felé autózva mindjárt sorsközösséget vállal az arab taxisofőrrel, hisz az átmeneti amnézia ellenére önmagáról sikerült felderítenie azt, hogy yazig bevándorlók Franciaországban született leszármazottja. A francia jogi státus születése, a másik állampolgárság a szülők származása szerint illeti meg. A taxissal együtt tehát mindketten a jelentékteleneket, szerencsétleneket, a Földgolyó elesettjeit, társadalmilag megvetett, súlytalan, legyőzött embereit magába foglaló, „Mi” jelölésű többséghez tartoznak.

Az amnézia, az önazonosság kérdése, az önmegszólító elbeszélő mód és a politikai vitáirattal vetekedő szövegrészek hatásos együttessé szerveződnek Yargekov sokszólamú, időszerű, egzisztenciális, kulturális, jogi, ideológiai, imagológiai sikokat érintő regényében. A „belső keresztveződések”, egymással szembekerülő látásmódok vitája és megbékélése egyazon virtuális személy tudatában zajlik, érintkezik, váltakozik, hullámszik és higgad le időnként. A kettős azonosság tehát Ő maga, benne játszódik le az *ütköző egyezés*, az alak így maga a „széttartó egybetartás”. Vagy ilyenként éli meg magát, és ezt kívánja fikciós képzelete és elmemunkája által az elbeszélő megértés tárgyává tenni.

Minthogy a regény komplex kérdések, keleti és nyugati, európai és világlelenségek, sokrétű társadalmi, nemzedéki problémák átmeneti terepéül a megszólító, beszélő hangot, lényt jelöli ki, kivételesen megterheli szerepét. Más művek megosztják, több alakra, más-más szólamra bízzák a különféle álláspontokat: a konfliktusok a figurák és a világ, a gyermek és a szülő, az egyén és a közösség vagy más szemben álló pólusok között pattannak ki. A *Double nationalité* drámai ellentétek sorát illeszti női alakjának mentális terébe, egyetlen személy képviseli tehát a vádat, a védelmet, a szembesítést s a közvetítést is közöttük. A kiérlelt elbeszélői stratégia megértéséhez közvetetten mindazon emberi,

családi, szakmai tapasztalat is támpontot szolgáltatathat, ami a magyar származású, bilingvis, franciául író jogász, szociológus, kutató, bírósági szakfordító eddigi pályáját és személyiségét alakította. A szövegben is, olvasójában is keverednek a fikcióbeli elemek és az életrajzi adatok kirakásai. A rejtélyes homályosításokat néha megvilágítások követik, az elbeszélő máskor ejti a szálakat. A bizonytalanságok térképén előbb Párizs, majd később Budapest utcatérképe is fokozatosan kirajzolódik. Mintha lassan itt is, ott is hazaérne a tévelygő, aki belső monológjában gyakran utal Odüsszeuszra. Vagy éppen hol itt, hol ott érezné elveszettnek magát.

A regény felütésétől kezdve izgatott, hogy vajon a „szenvető szerkezet” mint metafora és grammatika¹, az önmegszólító mód, a történet alanyként folyamatosan „Vous”-t (ön, maga) emlegető beszédmód fenntartható-e egy terjedelmes regénytörténet elbeszélésének végéig. Nem mindjárt eldönthető a kérdés, hogy itt ránk vonatkozik-e a névmás, a megszólítás, vagy az elbeszélő hang önmagát s ezzel a párizsi repülőtérré éppen megérkező fiatal nőt illeti-e meg a már-már személytelen harmadik vagy a magázódó második személlyel, vagy egy időben mindhármunkat? Ha a megszólalóra, önmagára vonatkozik a közlés, akkor a történet lényegében egyszerre léptet színre egy fiktív lányt és egy hozzá beszélő hangot. Tehát alakot és elbeszélőt. A kettőt egyszerre. Egy lenne, azonos lenne e kettő? Vagy éppen ez az osztódás, megosztottság, kettős perspektíva áll a kísérlet középpontjában? Pontos a francia kritikus észrevétele, mely szerint „Elle est ce »vous«, signe de son alterité à elle même, signe d’un singulier *peut-être* pluriel, elle est autre, inconnu”² (Mercandier 2016, 15). A kitalált nevű lány saját belső „többes lényének”, alakulásának, lehetőségeinek

¹ Fontos a grammatikai forma nyelvészeti pontosítása, mert olyan nyelvi lehetőségekre mutat rá, amit a regény esetleges magyar fordítása nehezen ismételhette meg. Ugyanakkor a hősnőt nem beszéltető, hanem a róla beszélő közvetítő szólam önmagában is jelentésteljes. A regénybeli lány több tekintetben kiszolgáltatottja a külső látószögnek. „Passzív jelentésű igéket, passzív szerkezeteket akkor használunk, ha a cselekvőre (az ágensre) való utalás nélkül akarunk közölni valamit, tehát nem a cselekvő, hanem valaki (vagy valami) más szempontjából, perspektívájából akarjuk előadni, láttatni az eseményeket. Ilyenkor a cselekvés végrehajtóját háttérbe szorítjuk (lefokozzuk, defokuszáljuk), tehát az alany helyére – a cselekvés igazi végrehajtója (ágense) helyett – egy másik mondatrészt teszünk, mintegy kiszorítva a cselekvőt a nyelvtani alany pozíciójából. [...] »A mondatot többnyire úgy alakítjuk, hogy a cselekvés haladása az alanynál veszi kezdetét, vagyis az igének az alanyától indul ki a cselekvés [...]«, és csak ritkán élünk a másik mondatalkotási móddal, amikor is »az alany felé halad a cselekvés máshonnan, mástól« (Simonyi 1879, 25)” (H. Varga 2015).

² „Ő maga ez a Maga, az önmagához viszonyított másság, az egyes, esetleg a többes jele, ő maga a másik, az ismeretlen” – a szerző fordítása, T. B.

titkait nyomozza. Csavarosan, mégis kimondottan racionálisan, észérvekkel szembesítve a közvetlen tapasztalat gyakori irracionálisát.

A 688 oldalas könyv egészében mégis tudatosan rejtett marad, talán nincs, nem is lehet végső válasz. A tények és a képzeltek, alakok, beszélők, beszéd tárgyak, azonosságok, másságok, hitelességek és közhelyek igaza vagy hamissága között magunknak kell döntenünk. Ezt kívánja sugallni a furcsa grammatikájú beszéd mód, maga az elbeszélői stratégia, valamint a kételyeknek, kettősségeknek formát kereső poétika. Az alapkérdésre és a regény dilemmáira adott saját válaszom szerint mindenkoron sok egymással civódó vagy harmonikus összetevő folyamatosan változó és állapotú tákolmányai vagyunk. Legyen útjaink jellemzője akár a helyhez kötöttség, vagy éppen a választott, illetve kényszerű helycserék dinamikája. Ha pedig a félmúlt és a jelen korszak uralkodó létformájává vált a helyek, nyelvek, kultúrák közötti folyamatos közlekedés, akkor immár a legtermészetesebb létmóduszként közelíthetjük meg a többnyelvűség és a többes kulturális hovatartozás tényét. Többletként, előnyként, lehetőségként, gazdagságként. A kérdés mindenképpen időszerű, s az is marad az elkövetkező időkben is. A *Double nationalité* közvetlen, tágabb kontextusát az a XX. század nagy történelmi fordulatai óta folyamatosan gazdagodó regénykorpusz alkotja, amit az ezredfordulótól kezdődően a szerző kettős helyzetéhez hasonló körülmények között élő, kétnyelvű írók világszerte létrehoznak és gazdagítanak.³

A figyelemfelkeltő cím és a regény provokatív kérdésfelvetései elérték hatáskukat a francia, német, szerb kritikában s azon erdélyi, romániai, budapesti kritikusoknál is, akiknek alkalmuk volt megismerni és bemutatni Nina Yargekovot és munkásságát. Regényét érdeklődés övezi, pozitív kritikai fogadtatásban, díjazásban részesült. Vannak értő kritikusai, lesznek értetlenkedők, vannak kultúrák, melyekben fordítani fogják és kiadják⁴, lesznek, amelyekben majd elhallgatják. A magyarázat nem feltétlenül az egyes közegek hatalmi ideológiájában rejlik, hanem a kivételesen időszerű és érzékeny kérdésekben, amiket Yargekov regénye fikciós burokokban élénk tár. Vitára ingerlő szembesítés a cél és az eredmény, kihívás, ami időnként semlegesíti a fikciós keretet, vagy éppen szétfeszíti azt. Néha túl közvetlen a politizálás, amit ez a szokatlan hangvételű és

³ A jelenség kulturális, nyelvi és poétikai kérdéseivel foglalkozik új tanulmánykötetem is (*Regénytapasztalat. Korélmény, hovatartozás, nyelvváltás*. Kijárat, Budapest, 2018).

⁴ A regény *Dvojno državljanstvo* címmel, Katarina Trajković kiváló fordításában 2017-ben jelent meg a belgrádi Arhipelag kiadónál. Nem vethető sem a szerb fordító, sem a szerkesztő szemére a tévedés, ám a szövegben kiemelt jelentőségű Vörösmarty-utalások, továbbá a *Szózat* többszöri emlegetése szakértői korrekciót igényelt volna. A verscím semmiképpen sem *Molba*, ami kérést, kérényt jelent.

rejtett azonosságú elbeszélői szólam megenged magának. Zavaró is, egyszerre ironikus, szarkasztikus, nevetető, s minthogy regényként nyújtották át nekünk a *Double nationalitét*, akkor olvasóként is csak e keretben kezelhetjük.

A szerző nyilatkozata is a megformálás módjára és az írói célkitűzés megvalósításának mesterségbeli vonatkozásaira helyezi a nyomatékot:

ha egy könyv tényleg arról szól, hogy az embernek a kettősséghez-hármassághoz joga van, ha jogod van gondolni valamit, majd annak az ellenkezőjét úgy, hogy közben racionális vagy, akkor nem elég ezeket egyszerűen betenni egy könyvbe, hanem az írásfolyamatban is meg kell mutatni, hogy ez mind egyben van. A mondatok szerkezetében, megírtságában is benne kell lennie ennek a sokféle darabnak. Arra próbáltam tehát koncentrálni, hogy egységes legyen a könyv. A humor, a lány gondolkodásmódja, a szókinccse ne változzék. De változzon az, hogy mit gondol saját magáról. Így tud látszani az, hogy ez a sok darab mind ugyanoda tartozik (Keszeg 2017).

Átlagolvasóként reagálva a műre a beszédmód közvetettsége, a folyamatos virtualítások, a tényszerűségek helyett szereplő lehetséges körülmények, adottságok, a követhető elbeszélői logikát felváltó ingázás a képzel, álmodott, valós között, a tények, a valótlanságok és fantazáltak variálása bizonyos mértékben nehezíti az eleinte emlékezetvesztésben szereplő lánnyal kapcsolatos események követését. A narráció nem állít, hanem feltételez, nem közöl, hanem a ténylegesen le nem játszódó eseménysorokat tudattörténetekkel helyettesíti. A szerzői képzeletet talán a virtualítások, a fantasy műfajok, az imaginatív síkokon pergő filmek iránti mai fogékonyság jellemzi. Másfelől vitathatatlan az ellensúlyként működő intellektuális felkészültség jelentősége. Módosítva az olvasói és értelmezői stratégián, majd visszafelé újraolvasva a regényt, lassan összeáll egy lehetséges összkép. Noha a közlés grammatikai alapviszonya állandó, a terjedelmes opust alakító elbeszélés következetesen a francia többes szám második személyében szól alakjáról, felmerül bennünk: lehet, hogy e narratív módusz rendeltetése az, hogy ellensúlyozza az igen sok közvetlenül felvetett, érzékeny, több kultúrát, ideológiát, nemzeti mítoszt, régi hiedelmet és az új sztereotípiákat érintő, azokat romboló, bíráló hangvételét. Hogy alkalmas-e a regényműfaj a közvetlen politikai érvelésre és ellenérvekre, az aktualitások bírálatára, az felfogás és értelmezés kérdése.

Nina Yargekov elbeszélője mindenképpen az elevenjébe vág, s helyenként az éles pamflettől sem riad vissza. A Franciaország, illetve Párizs, Yazigie, pontosabban Magyarország, Budapest között jövő-menő hősnő Európának hol a

nyugati, hol a keleti térfelén veszi számba a nemzeti közhelyek, jelképek torzító hatását, és az ideológiai felhasználásból származó visszaélések változatait. A nemzeti hagyományokból, önmítoszokból éppen aktualizált képzetek és szimbólumok rendszerint nem a kulturális örökség megismerését szolgálják, hanem ki vannak téve a céltudatos egyszerűsítésnek. Közhelygyűjtemény keletkezik, amit az egyes országok, pártok, intézmények az imagológiai örökségből előrangotott elemekből tákolnak össze, és a saját politikai céljaiknak megfelelően deformálnak. Az ilyen tárgyú regényoldalak a tudatos kritikai intenció ellenére is gyakran kiáltványszerűek, publicisztikai tónusúak függetlenül attól, hogy a fiatal nő éppen a francia átlegember arabokkal kapcsolatos sztereotípiáival, vagy a magyarországiak zsidógyűlöletével és cigányellenességével, illetve a nemzeti kisebbségekben gerjesztett téveszmékkel szembesül-e éppen. Mintha a közvettségre irányuló beszédmód néha túl közvetlenül billenne át az aktuálpolitika elutasító véleményezésébe. A szellemes érvelésű, hiteles erkölcsű, az ironia és a paródia, a szarkazmus és a humoros hangnem között játékosan közlekedő prózának ez az egyik poétikai buktatója és hatáseffektusának forrása is.

A regény francia és idegen fogadtatásaiban a politikus véna, a játékosság, az európai aktualitások merész kritikájának fontosságát hangsúlyozzák. A mű központi kérdéseire annak az előadásnak a témája is közel vihet bennünket, amit Nina Yargekov a kétnyelvűség és az azonosság közhelyeiről tartott tavaly Romániában. Kiváló ismerője a tárgykörnek, hisz a prózaíró elméjében a jogtudományi felkészültség, a francia–magyar közvetítői tapasztalat és a kétnyelvűség, a két kultúrához tartozás tudata is ott munkál. Egyezem véleményével, hogy a kisebbségi magyar vagy más kultúrák természetes és a történelmi körülmények által meghatározott helyzete alapvető hasonlóságot mutat a kivándorlók, bevándorlók gyermekeinek pozíciójával, akiknek a családi közeg átörökíti a származás szerinti anyanyelvet, míg iskoláztatásuk, a kultúra megszerzésének közege immár egy másik nyelv, társadalmi és történelmi környezet és műveltségszerkezet. Ismerős a *beleszületett* alaphelyzet, ami a XX. században nem csupán a második világháború után kisebbségben születettek, hanem sokunk nagyszüleinek, szüleinek nemzedékére is vonatkozott. Az, hogy a határokat ideoda tologatták a fejük fölött, holott ők maguk egy helyben maradtak a régió északi, keleti vagy déli vidékein, az az Osztrák–Magyar Monarchia XIX. század végén született nemzedékeit érintette közvetlenül. Saját nyelvüket az új közeg hivatalos nyelvvel kellett kiegészíteniük, vagy éppen e kötelesség és a hűségeskü megtagadásával kerültek peremre, mint saját kántortanító nagyapám vagy Kosztolányi Dezső édesapja, a szabadkai gimnázium tanára. E látószögből a

regénybeli tapasztalatoknál is tragikusabbnak tűnik mindaz, amit a Trianon-jelképpel folyó visszaélésnek nevezhetünk. A regényben is, a köznapokban, a politikában, a többségi államban és a kisebbségekre oktrojált ideológiában is. Idézhetjük tehát Ricœur nézeteit folyamatosan, aki éppen a régmúlt sérelmek napirenden tartásától óvja a mindenkori józan történelmi, nemzeti és kulturális azonosságtudatot.

Nina Yargekov prózája a mai közvélekedést befolyásoló szövegek éles bírálata, amit kettős kötődésének mindkét forrásvidékére kiterjeszt. A franciaországi állapotokkal kapcsolatos állásfoglalásait közvetlenül is vállalhatja: korábban a kettős állampolgárság franciaországi felfüggesztésének terve váltott ki belőle felhördülést. Azóta Nyugaton és Keleten is voltak, lehetnek új tapasztalatai azokkal a nézetekkel kapcsolatban, amik az öröklött, a beleszületett és a megszerzett azonosságformák értékes együttesét tagadják, elutasítják. Ez egyben a szabad választás lehetőségének megbélyegzése. A *Kettős nemzetiség* érinti azt a kérdést is, hogy a kisebbségi magyarság számára nem elfogadható a magyarországi mentalitás és xenofób eszmerendszer. Mi több, létfeltétele a saját közvetlen környezetével kialakított együttműködés. Idegenségtapasztalata francia és más környezetben mindenkinek lehet, odatartozás-tapasztalata ugyancsak. Az éppen Budapesten tartózkodó lánynak valaki megemlíti, hogy a Keleti pályaudvar környékén különös események zajlanak. Odasiet, s a látottak megértetik vele a kirekesztés és számítás mechanizmusainak működését, a menekültekkel szembeni bánásmód emberi jogokat sértő eljárásait, amiről francia tapasztalatai is vannak már. A *Visszatérés, Új indulás, Egyirányú menetjegy* fejezetcímek kirajzolják az ívet, amik között a két pólus, város, közeg között közlekedő, magát, eredetét, felmenőit, forrásait kereső lánynak választania kell. Talán a visszautat választás fejezetcímét találok a legjellemzőbbnek: jobb nem menetértit, hanem egyirányú jegyet váltani.

A szerző tisztelője Paul Ricœurnek, neve többször felbukkan a regényben. Bizonyos narratív megoldások és tézisek háttérében is a francia gondolkodó hatására ismerünk. Az egyik elgondolkodtató mozzanatban is, amiről a filozófus *Emlékezet – felejtés – történelem* című tanulmányában értekezik. Az ezredvégi balkáni háború idején írja:

Van, ahol gyakran az emlékezés deficitjét és a felejtés túlsúlyát kifogásolják (főleg a nyugati világban), ezzel szemben máshol (például a Balkánon), ahol a múltbeli nagyság, de a múltbeli megaláztatások élménye is, a felejtés ellenében hatnak, inkább az emlékezet túltengésére panaszkodhatnának (Ricœur 1999, 51).

A múlthoz rögzülés, az elveszett dicsőségen rágódás kiváló eszköz az egyes kelet-európai hatalmi gépezetek számára ahhoz, hogy a közvélekedést saját céljaiknak megfelelően manipulálják. Ezt észleli a *Kettős nemzetiség* elbeszélője és női alakja Magyarországon, ezt tapasztalja az erdélyi magyar kisebbség befolyásolásában és a média propagandisztikus alárendelésében is.

A regény jellegzetes poétikai eljárásait illetően már említettem a közvetett beszédmódot és az eseményszerűség áthelyezését a megtörténekek síkjáról a képzeltek, a lehetséges síkjára, amiből elbizonytalanítás származik. Még egy formaalkotó mozzanatot említenék, amit ugyancsak Ricœur érvelése világíthat meg közelebbről. *Történelem és retorika* című tanulmányában olvassuk:

az emberi cselekvés olyan természetű, hogy önmegértéséhez elbeszélést kíván, amely alapvető artikulációit rekonstruálja. [...] a történet a cselekvés cselekményét meséli el azáltal, hogy elrendezi az okokat, az intenciókat és a véletleneket. Az út, amely összeköti a történetet a cselekvéssel, két irányból is bejárható: az elbeszéléstől a cselekvésig, ahol az elbeszélés arisztotelészi kifejezéssel *mimésis praxeôs*, vagy a cselekvéstől az elbeszélésig, ahogy elbeszélést igényel ilyen vagy olyan módon a cselekvés (Ricœur 2000).

A furcsa, képzelt nevű magyar–francia fiatal nő egész történetének mozgatója kétségtelenül az önmegértésre törekvés. A kalandok, a mese, az eseménysor úgy áll össze regénnyé, hogy általa olvasóként is egy önértelmezési folyamat részeseivé válunk. Akkor is, ha az események csak helyenként érintkeznek a lehetséges vagy valós körülményekkel, és akkor is, ha egy irreális logika vezérli sorozatukat. A konkrétumok és a képtelenségek közötti ingázás eltávolodás a szokványos narratív rendtől, de csak olyan mértékben, hogy egészében érintetlen maradjon a műfaji körvonal. Yargekov utal említett interjújában arra, hogy teljességgel nem kívánta kizárni a cselekményességet, mert a történetváz nélküli nagy szerkezet a kísérlet egészét meghiúsíthatja. A *Double nationalité* helye biztosítva van azon kortárs művek között, amelyek a jelen idő alapkérdéseire keresik a válaszokat.

Irodalom

Keszeg Anna. 2017. *Az amnézia fővárosai*. Interjú Nina Yargekovval, <http://kulter.hu/2017/03/az-amnezia-fovarosai/> (2018. jún. 12.)

Mercandier, Christine. 2016. Livres, Rentrées littéraires. *Diacritik*, 11. 15.

- Ricœur, Paul. 1999. Emlékezet – felejtés – történelem. Ford. Rózsahegyi Edit. In *Narratívák 3. A kultúra narratívái*, szerk. Thomka Beáta–N. Kovács Tímea. 51–67. Budapest: Kijárat.
- Ricœur, Paul. 2000. Történelem és retorika. Ford. Asztalos É.–Somlyó B. In *Narratívák 4. A történelem poétikája*, szerk. Thomka Beáta. 11–24. Budapest: Kijárat.
- H. Varga Márta. 2015. *A 'passzív' jelentés és nyelvi kifejezőeszközei a magyarban*. http://finnugor.arts.unideb.hu/fud/fud22/fud22cikkek/20_hvargamarta.pdf (2018. aug. 18.)

“DIVERGING IMPACTS OF COHESION”

On a Novel by Nina Yargekov

The study interprets the novel *Double nationalité* (Dual Citizen, Bi-national) by the Hungarian-French writer Nina Yargekov. The central issues of the work are dual belonging, bilingualism, the experiences that stem from the duality of language and culture inherited from parents, and the emigrants' descendants new linguistic, cultural and socializing environment. The narrator of the fiction creates a distant mode of speech, thus also emphasizing the perplexing processes going on in the mental space of the protagonists or the voices debating with each other. The self-addressing speech and reading what is said in the second person plural in French gives the impression that next to the subject of the events we readers are also being addressed. The novel reflects with a critical tone the stereotypes of political propaganda, and it does not spare either the western or the eastern half of the continent. The situation of the young woman is complicated, and her communication is made more difficult in both regions by commonplace historical and national myths. Both in the French and in the Hungarian environment she feels sometimes to be a stranger, other times like someone finally at home. The broader context of Nina Yargekov's work is made up of works by contemporary bilingual authors who have been working on expressing similar experiences around the world.

Keywords: fiction of dual identity, bilingualism, narrative approach, direct address, national criticism

„UDALJAVAJUĆE JEDINSTVO“

O romanu Nine Jargekov

Studija analizira roman francusko-mađarske književnice Nine Jargekov *Double nationalité* (*Dvojno državljanstvo*). Osnovna pitanja koja su sadržana u delu odnose se na dvojni identitet, na dvojezičnost, na pripadnost kulturi i jeziku nasleđenih rođenjem, ali isto tako i pripadnost kulturi i jeziku sredine gde potomci emigranata stižu znanja i gde se socijalizuju. Pripovedač romaneskne fikcije se distancira od svoje junakinje čime naglašava udvojenost i razdor koji vladaju u njenom mentalnom prostoru. Retorika distanciranog

diskursa se realizuje gramatičkim trećim licem, sa permanentnim oslovljavanjem junakinje a istovremeno i samog čitaoca. Roman se kritički osvrće na stereotipe koji vladaju u jeziku političke propagande i na zapadu i na istoku kontinenta. Stereotipi se odnose na istorijske događaje i nacionalne mitove, a sve to otežava komunikaciju i položaj junakinje koja se čas oseća kao stranac, čas kao pripadnik kako francuske tako i mađarske sredine. Kontekst romana Nine Jargekov čini širok izbor savremenih dvojezičnih pisaca koji širom sveta traže fikcionalne forme iskustva sličnih njenom.

Ključne reči: fikcija dvojne pripadnosti, dvojezičnost, naracija oslovljavanja, kritika nacionalnih stereotipa

A kézirat leadásának ideje: 2018. aug. 25.

Közlésre elfogadva: 2018. szept. 5.